

Helena Meier

Kommunstyrelsen

Yttrande över Justitiedepartementets förslag om åtgärder för en jämnare fördelning av boendet för vissa skyddsbehövande

Ärende

Justitiedepartementet har tagit fram ett utkast till en lagrådsremiss av ett förslag om åtgärder för en jämnare fördelning av boendet för skyddsbehövande från Ukraina. Med ”skyddsbehövande” avses personer som omfattas av EU:s massflyktsdirektiv¹. Förslaget innebär i korthet att Migrationsverket ska kunna anvisa skyddsbehövande till kommunerna för boende enligt en fastställd fördelning, på ungefärligen samma sätt som gäller enligt den så kallade bosättningslagen² för nyanlända som har fått asyl. Skyddsbehövande omfattas inte av reglerna i den lagen då de inte folkbokförs i Sverige. De föreslagna reglerna för skyddssökande tas in i lagen om mottagande av asylsökande.

Eventuella yttranden ska ha kommit in till Justitiedepartementet senast den 29 april 2022.

Socialnämnden har den 20 april 2022 lämnat kommentarer till kommunstyrelsen att beakta i ett yttrande från Danderyds kommun över utkastet till lagrådsremiss. Kommentarer avser att ingen som redan har etablerat sig i en kommun ska behöva flytta någon annanstans om de behöver få sitt långsiktiga boende genom Migrationsverkets försorg. Socialnämnden lyfter fram att barn och vuxna som på olika sätt har fått ett socialt sammanhang inte ska behöva bli anvisade till en annan kommun. Migrationsverket måste beakta detta när verket beräknar behovet av bostäder inom ramen för de fördelningstal som ska användas.

¹ Rådets direktiv 2001/55/EG av den 20 juli 2001 om miniminormer för att ge tillfälligt skydd vid massiv tillströmning av fördrivna personer och om åtgärder för att främja en balans mellan medlemsstaternas insatser för att ta emot dessa personer och bära följderna av detta

² Lagen (2016:38) om mottagande av vissa nyanlända invandrare för bosättning, även kallad anvisningslagen.

Helena Meier

I detta ärende föreslår kommunledningskontoret ett yttrande som ligger i linje med socialnämndens kommentarer och som därutöver belyser den omfattande utmaning det innebär för kommunerna att få fram bostäder till alla de skyddsbehövande som anvisas till dem. Danderyd kan idag ta fram ett långsiktigt boende för 62 personer. Enligt ett utsänt förslag ska kommunen ta emot 392 personer.

Kommunledningskontorets förslag till beslut

Kommunstyrelsens beslut

Kommunstyrelsen antar förslaget yttrande till Justitiedepartementet över utkastet till lagrådsremiss av ett förslag om åtgärder för en jämnare fördelning av boendet för skyddsbehövande från Ukraina.

Bakgrund

Justitiedepartementet har tagit fram ett utkast till en lagrådsremiss av ett lagförslag om hur boendet för skyddsbehövande från Ukraina ska fördelas över landet. Utkastet har skickats på remiss och tiden för att yttra sig löper till och med den 29 april 2022.

Enligt kommunledningskontorets förslag i detta ärende ska kommunstyrelsen ta ställning till ett yttrande från Danderyds kommun på måndag den 25 april 2022. Eftersom det inte har funnits tid för att socialnämnden att bereda ett förslag till yttrande har socialnämnden vid sitt sammanträde den 20 april 2022 (§ 36) lyft fram några aspekter kopplade till det behov av bostäder som skyddsbehövande som idag bor hos privatpersoner, kan ha. Kommentarererna redovisas nedan under rubriken ”Socialnämndens kommentarer över utkastet till lagrådsremiss”.

Kommunledningskontorets utredning

Skillnaden mellan ”asylsökande”, ”skyddsbehövande” och ”nyanländ”

Lagen om mottagande av asylsökande m.fl. (LMA) omfattar både de personer som kommer till Sverige vars asylskäl ska prövas, *asylsökande*, och de personer som omfattas av den uppehållsrätt som EU:s massflyktsdirektiv ger, *skyddsbehövande*³.

När en asylsökande har fått uppehållstillstånd blir den ”nyanländ” enligt bosättningslagen och kan anvisas av Migrationsverket till en kommun för boende. Det skulle skyddsbehövande också kunna bli enligt lydelsen i 2 § bosättningslagen men den lagen gäller enbart personer som ska folkbokföras i Sverige. Skyddsbehövande ska inte folkbokföras då de inte förväntas stanna i Sverige i mer än tre år⁴. Att de inte förväntas stanna i mer än tre år

³ 1 § LMA

Helena Meier

beror på att massflyktsdirektivet inte ger skydd i mer än maximalt tre år. Bosättningslagen gäller således inte skyddsbehövande och Migrationsverket kan därmed inte anvisa skyddsbehövande till kommunerna för boende med stöd av den lagen.

Lagförslaget

För att ge Migrationsverket möjlighet att anvisa även skyddsbehövande till kommunerna har Justitiedepartementet tagit fram ett förslag om tillägg till LMA. Tillägget innebär att

- Migrationsverket ska få anvisa till kommunerna och
- kommunerna får behörighet att ordna boende för dessa personer.

Kommunerna ska få ersättning för att anordna boenden. Ersättningen ska beslutas av Regeringen i förordningsform. Något förslag till sådan förordning har inte presenterats än.

Kompletteringarna till LMA föreslås träda i kraft den 1 juli 2022 men att de ska gälla för de enskilda skyddsbehövande från det att de ansökte om skydd (=registrerade sig hos Migrationsverket). Även de personer som redan har kommit till Sverige kommer således kunna anvisas till kommunerna för boende.

Anvisningen till de olika kommunerna ska ske efter en fördelningsnyckel, som även den är tänkt att beslutas av Regeringen i en förordning. Utifrån uttalanden gjorda i samband med att lagförslaget har presenterats kan det antas att fördelningsnyckeln kommer att se ut enligt följande⁵:

- Kommunens befolkningsstorlek
- Arbetsmarknadsförutsättningar
- Antal ensamkommande barn
- Antal asylsökande som vistas i kommunerna
- Avräkning för de skyddsbehövande som redan vistas i kommunerna⁶.

Det är fastställt att Stockholms län ska ta emot 16 644 personer. Denna siffra baserar sig på en prognos om att det kommer att finnas cirka 76 000 skyddsbehövande i Sverige vid halvårsskiftet eller strax efteråt. Förslaget är att 392 av dessa ska anvisas till Danderyds kommun.

⁴ 4 § andra stycket folkbokföringslagen

⁵ 7 § andra stycket bosättningslagen

⁶ Webinarium den 13 april 2022 anordnat av Migrationsverket och länsstyrelserna gemensamt och [Så fördelas skyddsbehövande ukrainare över landet | Länsstyrelsen Stockholm \(lansstyrelsen.se\)](#)

Helena Meier

Dessa anvisningar sker vid sidan av de anvisningar som kommunen får med stöd av bosättningslagen. Kommuntalet för Danderyd för anvisningar enligt bosättningslagen är 49 personer för 2022.

Evakueringsboenden i Danderyd

Socialnämnden driver som ett svar på Migrationsverkets hemställan om hjälp ett evakueringsboende för 100 personer i sporthallen Norrängsgården i Djursholm. Tack vare nära samverkan med civilsamhället så iordningställdes boendet på endast ett par dagar.

I dagsläget har 131 personer passerat det boendet och det vistas idag 41 personer där.

Enligt Migrationsverkets beräkningar ska alla evakueringsboenden vara avaktiverade senast i början av maj 2022. Det ska då finnas tillräckligt många platser vid förläggningar som Migrationsverket ansvarar för.

Utöver kommunens evakueringsboende vid Norrängsgården har civilsamhället i Danderyd på ett föredömligt sätt tagit emot skyddsbehövande i olika privata initiativ. Migrationsverket uppger att 167 skyddsbehövande ukrainare finns i Danderyds kommun. De flesta av dessa bor hemma hos privatpersoner eller i bostäder som kommit fram genom privata initiativ.

Danderyds kommuns förutsättningar att ordna bostäder

Som har angetts ovan är Danderyds kommun i enlighet med bosättningslagen skyldig att efter anvisning ta emot nyanlända och under två års tid erbjuda dem en bostad. Socialnämnden anmäler tillgängliga bostäder till Migrationsverket och iordningställer bostaden inför inflyttning efter att Migrationsverket har beslutat om den enskilda anvisningen till kommunen.

För att uppfylla dessa åligganden har Danderyds kommun både uppfört modulhus och tillgängliggjort bostäder i redan befintliga fastigheter som kommunen äger.

På uppdrag av länsstyrelsen rapporterade landets kommuner i slutet av mars 2022 antalet tillfälliga boenden som kan upplåtas för skyddsbehövande från Ukraina. Danderyds kommuns inventering visar att kommunen har 39 bostäder med plats för 62 personer som kan användas för skyddsbehövande, vid sidan av dem som kommunen ska nyttja för nyanlända utifrån det kommunal som gäller enligt bosättningslagen.

Socialnämndens kommentarer över utkastet till lagrådsremiss

Socialnämnden har vid sitt sammanträde den 20 april 2022 (§ 36) lämnat följande kommentarer.

Helena Meier

”Civilsamhället i Danderyd har på ett föredömligt sätt och på egen bekostnad bistått med boende för skyddsbehövande från Ukraina. Även om en del av de skyddsbehövande som nu bor hos privatpersoner kommer att kunna fortsätta göra det, bör Migrationsverket inte utgå från att alla de som gör det har ett långsiktigt boende ordnat. Behöver de vid ett senare tillfälle flytta, måste de kunna göra det till en annan bostad i den kommun som de först kom till, om de vill det. Barn och vuxna som på olika sätt har fått ett socialt sammanhang ska inte då anvisas till en annan kommun. Migrationsverket måste beakta detta när verket beräknar behovet av bostäder inom ramen för de fördelningstal som ska användas.”

Kommunledningskontorets förslag till yttrande

Kommunledningskontorets förslag till yttrande omfattar de kommentarer som socialnämnden har lämnat. Kontoret föreslår vidare att kommunstyrelsen ska belysa att det inte kommer att vara enkelt för kommunen att få fram de bostäder som kommer att behövas för de personer som anvisas till kommunen inom kort tid.

Ekonomiska konsekvenser

Yttrandet i sig har inga ekonomiska konsekvenser men förslaget om att Migrationsverket ska få anvisa skyddsbehövande till kommunen kommer att ha ekonomiska konsekvenser. Kommunen ska visserligen få ersättning från staten för kostnader för att ta emot anvisade personer men det kommer att krävas ett omfattande arbete för att på kort tid ordna fram bostäder för upp till 392 personer. Detta kan i sig förväntas påverka ekonomin även om ersättning senare erhålls från staten. Det är inte heller säkert att ersättningen från staten täcker samtliga kommunens kostnader och det kan även ske förändringar i nivåer och beräkningsätt.

Johan Lindberg
Kommundirektör

Handlingar i ärendet

1. Kommunledningskontorets tjänsteutlåtande den 21 april 2022
2. Förslag till yttrande
3. Socialnämndens beslut den 20 april 2022 (§ 36)
4. Socialförvaltningens tjänsteutlåtande den 20 april 2022
5. Förslag till lagrådsremiss - [Åtgärder för en jämnare fördelning av boende för vissa skyddsbehövande \(regeringen.se\)](#)

Expedieras
Justitiedepartementet